

Manifest de la Nit de Sant Joan 1994

dels personatges, i fins i tot el títol, atès que l'anacronisme de referir-se a sant Joan en una comèdia que transcorre a Grècia en els temps mítics de Teseu desapareix.³⁹ Uns altres canvis han estat motivats per l'extensió de l'obra i el nombre de personatges. Així, l'obra, que consta de cinc actes, s'organitza, per a la representació, en dues parts, cada una amb diverses escenes. L'acte cinquè hi és eliminat completament. Quant als personatges, el paper de Teseu (Andreu, en la versió) esdevé mínim, i els dels còmics (la colla d'artesans atenesos que assagen i representen una absurda tragèdia en honor de Teseu) són units en el pagès Cavegot, un personatge creat per Villangómez. L'adaptació eivissenca del *Somni d'una nit de Sant Joan* va ser publicada, amb alguns canvis estilístics, l'any 1989.

Malgrat els seus valors universals, hom ha de recordar l'escassa tradició teatral eivissenca, només costumista, en el moment de jutjar l'obra dramàtica de Villangómez, perquè entre tots els seus mèrits ressalta que l'ha elevada, i que hi ha introduït el teatre diguem-ne literari. Sense companyia generacional, l'escriptor ha dut a terme la modernització del teatre d'autor a Eivissa. Per comparació al teatre mallorquí i menorquí dels anys cinquanta, és evident que Villangómez manifesta un enginy excepcional. Cap autor illenc no hi mostra un domini de la farsa en vers –tret, potser, del millor Pere Capellà–, ni un desig d'exercitar la sintaxi narrativa tan grans com els del Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. Ben escrita i estructurada –fins on arriba, és clar, la nostra coneixença–, és de lamentar que l'estrena parcial de l'obra original hagi arribat amb retard, i que la part més nombrosa encara no hagi estat editada a causa d'un mercat tan irregular i de l'autoexigència. Per fortuna, les versions de Villangómez han assolit una relació social normal, i sembla que se n'ha derivat un interès per la seva pròpia obra, que ja resulta en benefici de la cultura nacional.

ANTONI NADAL

³⁹ El títol anglès d'aquesta comèdia és *A midsummer-night's dream*.

Bona nit a tothom i molts anys i bons, per endavant, a tots els Joans i Joanes que ben prompte celebraran el seu dia.

Com cada any, l'Institut d'Estudis Eivissencs, mitjançant el seu manifest, fa unes reflexions en veu alta d'aquelles qüestions que ens preocupen i atanyen a eivissencs i formenterers. Enguany són aquestes:

I. Llengua

Lamentam haver de constatar que continua el procés de substitució lingüística, tot i que hi ha alguns elements que operen a favor de la normalització.

L'àmbit de l'ensenyament, tot i funcionar majoritàriament en espanyol, presenta algunes iniciatives en favor de la normalització del català. Els mitjans de comunicació en català, en una situació precària, també operen en aquest sentit.

A l'àmbit institucional en podem comptar una de calç per cada mitja dotzena d'arena. Els progressos en la catalanització de l'ajuntament d'Eivissa contrasten amb la desídia dels altres ajuntaments. L'ús del català a la Conselleria de Cultura xoca amb la total alienació de la majoria de les altres conselleries.

Ara bé, el català és fins i tot absolutament absent d'alguns àmbits: a l'administració de justícia, als cossos i forces de seguretat de l'estat, a correus, a l'administració d'hisenda o a l'aeroport d'Eivissa el català té una consideració similar o inferior a la d'una llengua estrangera. A hores d'ara no se celebren judicis en català ni la policia hi atén els ciutadans ni hi ha rètols en català a correus o a l'aeroport. Aquesta absència constitueix

un indicador de la consideració en què aquests organismes tenen la gent d'Eivissa i Formentera.

Des de la societat civil, amb motiu del 23 d'abril, Diada Nacional de la Llengua Catalana, s'ha creat a Eivissa una Plataforma en defensa de la llengua catalana, que pretén aglutinar aquells sectors que treballen per ampliar l'ús de la nostra llengua, per fer-la cada dia més normal en la nostra societat.

El marc legal, encara que de bon tros no han estat exhaurides les possibilitats que ofereix, és del tot insuficient. No hi ha hagut cap llengua que hagi assolit la seua normalització en un context polític com el que constrenyeix la llengua catalana. I, així i tot, des de la Conselleria de Turisme als jutjats d'Eivissa, i des de les casernes fins a algunes escoles, no es compleixen les exigències d'un marc legal que, tot i les seues mancances, estableix l'oficialitat de la llengua catalana a Eivissa i Formentera. Qui demana comptes sobre el compliment de les lleis als encarregats de vigilar-lo?

II. Església i llengua

El dia de la presentació de la Bíblia interconfessional escrita en català, a la Catedral, sentirem tots els presents el compromís públic més ferm i clar fet mai per un bisbe d'Eivissa envers l'ús i recuperació de la nostra llengua. Albirarem, aleshores, una petita esperança de recobriment i normalització en la litúrgia de l'Església pitiüsa. La participació de bona part dels eclesiàstics illencs en el continuat procés d'aculturació patit pel nostre poble podia haver arribat a un punt de reflexió i conscienciació. Les paraules

del Bisbe en semblaven una mostra. Però, vet aquí, que fets posteriors ens han indicat que les paraules del màxim representant de la jerarquia eclesiàstica pitiüsa eren, únicament, això: paraules. Paraules per quedar bé en un acte solemne. A Eivissa, i pertot, la diferència entre "tenir paraules" i "tenir paraula" és ben òbvia.

Denunciam, idò, altra vegada la part de l'església pitiüsa que col·labora tan decisivament a la substitució lingüística i aculturació del nostre poble. Sentim enveja de les esglésies de Mallorca i Menorca que, d'una manera tan ferma i decidida, col·laboren a la plena normalització lingüística i redreçament nacional dels seus pobles.

El que hauria de ser norma, l'ús de la llengua pròpia en tots els actes litúrgics és avui penosa excepció. Parròquies com Sant Miquel, Santa Eulària, Jesús, Sant Antoni, Puig d'en Valls, bona part de les de Vila i altres són trist exemple del que denunciam.

III. Port d'Eivissa

Lilla d'Eivissa s'ha desenvolupat, fins ara, amb unes instal·lacions i tamany com l'actual, i som arribats a un punt on no sembla que el creixement de l'illa pugui ser molt més gran. Això ens fa pensar que l'ampliació que es pretén portar a terme, i que triplica la superfície actual destinada a usos i serveis, és desproporcionada i gegantina. Per tant, s'hauria de rebutjar. Hauriem de parlar, millor, de la racionalització de les instal·lacions actuals i unes solucions adients, encara que difícils, dels greus problemes de la descàrrega de combustibles i agitats a l'interior del port.

L'impacte ambiental del port previst consideram que és molt greu i ens esgarriren especialment determinades xifres. Pensem, tan sols, en els 67.000 camions de 20 tones que fan falta pel transport de matèries de remoliment. S'ha pensat de debò en la destrossa que pot significar?

La pregunta que ens feim és, en definitiva, si la construcció del nou port és estrictament necessària, malgrat els negatius impactes na-

tural, paisatgístics, socials, patrimonials i culturals que pot causar.

Dit això, creim necessari manifestar ben rotundament que estam en contra de fer qualsevol port industrial a qualsevol indret de l'illa, i, molt especialment, a sa Caleta. Les necessitats portuàries s'han de resoldre a l'actual port d'Eivissa, amb la definició prèvia de quines són les necessitats i els problemes que s'han de solucionar.

IV. Ses Salines i cala d'Hort

Ja fa molts anys que l'Institut d'Estudis Eivissencs va aixecar la veu en defensa de ses Salines. Ha plogut molt (o millor dit, poc) des de llavors, i encara el perill plana sobre un paratge tan emblemàtic i valuós. Ses Salines segueixen desprotegides. Per tant, tal com dèiem un temps: SES SALINES, PARC NATURAL. I abans que sigui massa tard. Aquí no cal defallir ni fer passes enrere. Tots hi tenim un ferm compromís de defensa i ens hi jugam massa.

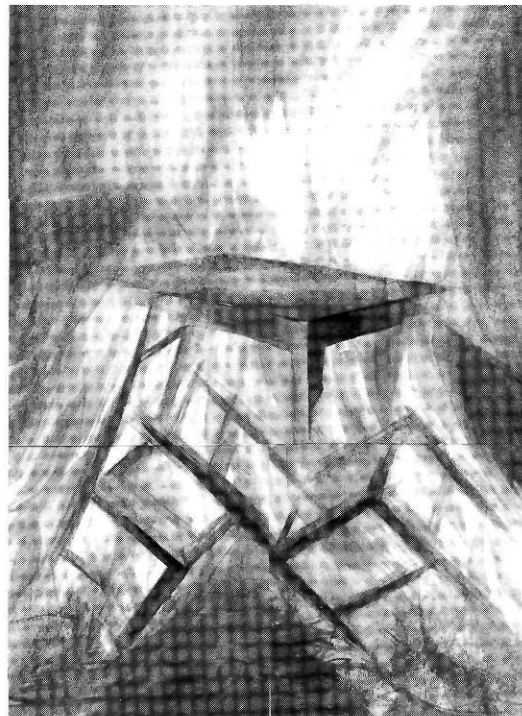
No ens oblidam de cala d'Hort. Un dels pocs paratges verges de la nostra illa també perillu. S'hi vol construir un camp de golf i una urbanització. Diuen els promotors que per embellir la contrada! Com si a Eivissa no tenguéssim prou experiències

d'obres d'embelliment. Ens sobren raons i raonaments per demanar als poders públics que aturin aquest desbaratat projecte. Falcons i esparvers, figueres i romanins, torres i pedra maresa, llaüts i pescadors, pagesos i ciutadans, es Vedrà i es Vedranell ens ho agrairan.

I acabam aquest Manifest amb una nota d'alegria i optimisme. La Institució de les Lletres Catalanes ha dedicat aquest mes de juny al coneixement de la vida i obra de Marià Villangómez, volent-se afegir a tota la sèrie d'actes d'homenatge encetats l'any passat amb motiu del seu vuitantè aniversari. Aquesta nit, us repartirem l'opuscle editat per l'esmentada Institució catalana, a fi que puguem guardar memòria de l'esdeveniment. L'ocasió i el lloc (som ben prop d'on va néixer) són ben adients.

Que aquesta nit, volta encesa de l'any, desperti excelsitud i la flama i joventut siguin les veus que sent la nit sorpresa, com diu el nostre poeta.

Dalt Vila,
23 de juny de 1994
COMISSIÓ EXECUTIVA
DE L'INSTITUT
D'ESTUDIS EIVISSENCS

FESTA DE LA NIT DE SANT JOAN 1994

Plaça de Sa Carrossa

Dalt Vila, 23 de juny

*Sant Joan, volta encesa
de l'any, desperta excelsitud.
De flama i joventut
les veus que sent la nit sorpresa.*

M. Villangómez

Amb el suport de:
Ajuntament de la Ciutat d'Eivissa

la Caixa